

Vlaams
Parlement

ingediend op **366** (2014-2015) – Nr. 1
19 mei 2015 (2014-2015)

Voorstel van resolutie

van Nadia Sminate, Ward Kennes, Bart Somers,
Caroline Gennez en Elisabeth Meuleman

betreffende de bestrijding
van gewelddadige radicalisering

TOELICHTING

Inleiding

Sabri, een sportieve jongen uit Vilvoorde die graag basketbal speelde, overleed in de winter van 2013 op negentienjarige leeftijd in Syrië. In welke stad of onder welke omstandigheden is onbekend. Sabri vertrok naar het Midden-Oosten om er het huwelijk van een vriend bij te wonen. Zijn ouders zagen hem nooit meer terug. Een telefoontje uit Syrië, niet van hun zoon maar van een onbekende man, bracht de ouders luguber nieuws: "Gefeliciteerd. Uw zoon is gestorven als martelaar.". Meer weten de ouders van Sabri tot op vandaag niet. Veel vragen, weinig antwoorden. Het emotionele verhaal van de moeder van Sabri in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering was de laatste in een hele reeks uiteenzettingen van deskundigen. Haar moedige getuigenis vat de problematiek van radicalisering en gewelddadig jihadisme treffend maar tragisch samen en laat niemand onberoerd. Haar indrukwekkend verhaal toont dat dit geen abstract debat is maar een realiteit die helaas in onze samenleving aanwezig is. "Ook ik heb mijn kinderen op de best mogelijke manier opgevoed. We moeten stoppen met zeggen: dat overkomt hen, niet ons.", is haar niet mis te verstane boodschap. Het verhaal van Sabri maakt duidelijk dat een kordaat maar sereen optreden noodzakelijk is. Dat is een opdracht voor de hele samenleving.

Om inzicht te krijgen in de complexe problematiek besloot het Vlaams Parlement tot de oprichting van een tijdelijke commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering. Tijdens vijf hoorzittingen werden diverse experts uit verschillende beleidsvelden gehoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 285/1). Ook de conceptnota van de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 239/1) werd voorgesteld. De uiteenzettingen van de verschillende sprekers, experts en getuigenissen maakten duidelijk dat de problematiek van gewelddadige radicalisering bijzonder complex is. De meest uiteenlopende factoren liggen aan de basis en spelen op elkaar in. Internationale dynamieken kruisen met individuele verhalen. Algemeen stellen we bij radicaliserende personen een frustratie vast tegenover de wereld. Een duidelijke constante is dat radicalisering altijd start of plaatsgrijpt op een moment van instabiliteit of op zijn minst van vertwijfeling. Onderzoek bevestigt dat mensen met de meest uiteenlopende achtergrond gevat worden. In bepaalde gevallen gaat het om jongeren met een lager sociaaleconomisch profiel of personen met een crimineel verleden. Maar even goed dreigen jongeren met een goede opleiding of baan in de val van het radicalisme te lopen. Hun motivaties lopen sterk uiteen. Voor dergelijke complexiteit bestaat geen eenvoudig antwoord.

Het probleem is niet de islam maar de manier waarop sommigen religie misbruiken om de waarden en grondbeginselen van de Europese beschaving radicaal te verwerpen. We mogen het gevaar dat daarvan uitgaat niet onderschatten. Daarom moeten we ons open, inclusief maatschappijmodel actief en consequent verdedigen. Dat kan door in te zetten op gedeeld burgerschap, het versterken van onze maatschappelijke samenhang en het consequent uitdragen van rechten en plichten: vrijheid van meningsuiting, het respect voor de rechtstaat, de gelijkheid van man en vrouw, het bestrijden van racisme en discriminatie. Dat is een opdracht van en voor iedereen: de overheden, het onderwijs, de welzijnswerkers, politie, burgers, het middenveld, de levensbeschouwingen enzovoort.

De Vlaamse samenleving is opgebouwd rond waarden en normen waar hard voor gestreden is. Helaas stellen we vast dat een deel van onze bevolking geen aansluiting vindt bij dat verhaal van rechten en vrijheden, dat er mensen tussen ons leven die ons maatschappijmodel verwerpen en desnoods met intimidatie en geweld een ander model willen opdringen. De Syriëstrijders zijn slechts het topje

van de ijsberg. Willen we het geweld aanpakken, moeten we ook de radicalisering aanpakken. Daarbij mogen we geen taboes uit de weg gaan.

De problematiek van vertrekkende jihadistische strijders is niet nieuw. Verontrustend is hun sterk stijgende aantal en de vaststelling dat steeds meer jongeren vervreemden van onze samenleving. De alarmerende berichten over teruggekeerde jihadi's en de groeiende radicalisering binnen – weliswaar kleine – groepen van de moslimgemeenschap zijn zorgwekkend en vragen onze bijzondere aandacht. Zij bedreigen het vreedzaam samenleven van de diverse levensbeschouwingen in Europa en in Vlaanderen. Universele waarden die wij onaantastbaar achten, staan onder druk.

De lokale besturen zijn heel belangrijke actoren in dit verhaal. Zij staan het dichtst bij het terrein en hebben voeling met wat er leeft en beweegt. De focus van de gedachtewisselingen in de commissie lag op preventie, sensibilisering en detectie. Op dat vlak heeft Vlaanderen duidelijk een rol te spelen. Waar de Federale Regering sterk inzet op een stevige link met het lokale op het gebied van veiligheid, moet Vlaanderen hetzelfde doen op het vlak van preventie. De lijn tussen lokale en Vlaamse overheid moeten we strakker aanhalen en een structurele wisselwerking starten, in het bijzonder wat betreft de informatiedoorstroming. Vlaamse beleidsdomeinen als Welzijn, Onderwijs en Werk komen dan uitdrukkelijk in beeld.

Een belangrijke vaststelling is dat er vandaag al heel wat expertise aanwezig is bij verschillende instellingen, besturen en organisaties. Maar deze expertise is nog onvoldoende bekend en heel wat kennis moet ook nog worden opgebouwd en verspreid. De bestaande mogelijkheden moeten we in de eerste plaats breder bekend maken zodat ouders, leerkrachten, vrienden en betrokkenen er ook effectief gebruik van gaan maken. Informatie moet op een laagdrempelige manier kunnen worden aangeboden en aangereikt. Daarnaast is ook afstemming nodig tussen de diverse diensten en initiatieven, waarbij de onderscheiden taken duidelijk worden afgebakend en tegelijk gezocht wordt naar mogelijke wisselwerkingen en versterkende samenwerking. Vlaanderen moet hierin een sturende rol spelen zodat er op het vlak van preventie sterke lokale taskforces ontstaan.

Om tot een geïntegreerde aanpak te komen die snel resultaat kan boeken, is het noodzakelijk de koudwatervrees tussen veiligheidsdiensten en preventie- of welzijnsdiensten te overbruggen. Gelet op de snelheid waarmee een radicaliseringsproces kan plaatsvinden, is het cruciaal kort op de bal te (kunnen) spelen. We moeten vertrouwen creëren en het contact intenser maken, zodat de opvolging vlotter verloopt. Het evenwicht tussen informatie en begeleiding dient uiteraard gerespecteerd te worden.

Helaas moeten we vaststellen dat heel wat radicaliserende jongeren zich blijkbaar ook in hun eigen geloofsgemeenschap niet meer thuis voelen. De indieners van dit voorstel van resolutie zijn ervan overtuigd dat er een rol voor ons allen is weggelegd om onze inclusieve en diverse samenleving en de gemeenschappelijke sokkel van waarden en beginselen veilig te stellen. Tegelijk moeten we alle initiatieven aanmoedigen en ondersteunen die vanuit de moslimgemeenschap genomen worden om tegengewicht te bieden aan gewelddadige radicalisering. We onderzoeken hoe getuigenissen en positieve tegengeluiden, bij voorkeur door gezaghebbende stemmen, vanuit het eigen denkkader kunnen worden ondersteund. We moeten een positieve ingesteldheid ontwikkelen tegenover alle initiatieven die genomen worden om de islam in te kantelen in onze Europese samenleving. We moeten blijven werken aan een open en ontspannen klimaat, waardoor de ruimte voor interlevensbeschouwelijke en interreligieuze dialoog in ons land versterkt wordt en waardoor we meer met in plaats van naast elkaar leven, binnen een context van gedeelde waarden.

Tot slot is ook de rol van familie en vrienden onmiskenbaar. Het is essentieel om opnieuw het vertrouwen te winnen en contact te maken met de geradicaliseerde jongere. Die persoon moet overtuigd en bereid gevonden worden om het geradicaliseerde denken te verlaten. Familieleden, en in het bijzonder de ouders, kunnen betrokken worden bij het deradicaliseringsproces.

Tot besluit van de hoorzittingen en besprekingen formuleren de indieners van dit voorstel van resolutie enkele aanbevelingen. Wonderoplossingen bestaan niet. Maar dit weerhoudt ze er niet van om een aantal heel concrete voorstellen te formuleren. Het spreekt voor zich dat een resolute aanpak van deze problematiek snel extra budgettaire ruimte vereist, in het bijzonder in die domeinen en in die gemeenten waar de problemen zich het scherpst stellen.

Preventie en sensibilisering

Een preventieve aanpak die radicalisering voorkomt vraagt gerichte acties in Onderwijs, Welzijn, Jeugd en Werk. Tegelijk zijn specifieke acties enkel zinvol indien wordt ingezet op een inclusieve samenleving waarin iedereen gelijke kansen krijgt. Ook algemene maatregelen die de brede voedingsbodem voor radicalisering wegnemen (zoals het bestrijden van racisme en discriminatie, de aanpak van ongekwalificeerde uitstroom in het onderwijs, toegankelijke hulpverlening, de jeugdwerkloosheid, een versterkt jeugdwerk, buurtsport) zijn van belang. Wij willen op die domeinen effectieve en duidelijke vooruitgang boeken. Als we er niet voor kunnen zorgen dat jongeren en jongvolwassenen zich gewaardeerd voelen, deel uitmaken van onze samenleving en duidelijke toekomstperspectieven hebben, blijven we dweilen met de kraan open. Het spreekt voor zich dat elkeen de verantwoordelijkheid draagt om deze aangeboden kansen ook effectief te grijpen.

Acties en maatregelen in het onderwijs en de welzijnssector ter preventie van radicalisering moeten zoveel mogelijk een plaats krijgen in de bestaande structuren en hulpverlening. Vandaag is er al veel expertise aanwezig binnen de verschillende sectoren. Die aanwezige kennis wordt niet altijd even goed benut en vaak zijn de mogelijkheden niet altijd even gekend. We missen dus kansen. Om deze kennis en vaardigheden maximaal te benutten, moeten we bestaande mogelijkheden beter en breder bekend maken. Met het oog op een maximaal bereik moeten bestaande drempels worden weggewerkt. Een actief diversiteitsbeleid en een online-aanwezigheid kunnen daartoe bijdragen. Lokale besturen, de scholen, het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), het centrum algemeen welzijnswerk (CAW), het jongerenadviescentrum (JAC) en de Brede Instap zijn daarbij voor de hand liggende partners.

Er is nood aan coördinatie en overleg om te voorkomen dat men door de oprichting van diverse telefoonlijnen/hulplijnen finaal door de bomen het bos niet meer ziet. Ongeruste ouders, leerkrachten of andere burgers in de omgeving van radicaliserende jongeren moeten toegang hebben tot één neutrale telefonische hulplijn die permanent bereikbaar is. Het is essentieel dat wie in het kader van sensibilisering en preventie hulp en ondersteuning zoekt, via de hulplijn kan terugvallen op een degelijke backoffice voor onmiddellijk advies of meer intensieve ondersteuning.

Om effectieve vooruitgang te boeken op het vlak van diversiteit bij onderwijzend en hulpverlenend personeel is een krachtig diversiteitsbeleid vereist. Meer diversiteit zorgt voor herkenbaarheid en rolmodellen, maakt het makkelijker om vertrouwensrelaties op te bouwen en kan drempelverlagend werken. Er is nood aan ruimere nascholing in het onderwijs, gericht op het omgaan met culturele verschillen en aan extra vorming in cultuursensitieve zorg.

De vaardigheden van eerstelijns werkers, leerkrachten en al wie actief is in het brede welzijns- en onderwijsveld om radicale denkbeelden en uitingen te detecteren

en te herkennen, moeten worden versterkt. Door te investeren in deskundigheidsbevordering en trainingen over radicalisering moet hen een handelingskader worden geboden. Om deze trainingen snel en efficiënt te kunnen verstrekken, is een gecoördineerde aansturing via het Vlaams Platform nodig.

Vlaanderen kan gebruik maken van bestaande programma's om in te zetten op een brede sensibilisering of een 'train iedereen'-aanpak. Deze programma's die goede praktijkvoorbeelden bevatten, dienen een vertaling te krijgen naar de brede Vlaamse samenleving en het brede middenveld.

De school is een belangrijke leer- en oefenplek voor het respectvol omgaan met verschillen, ook levensbeschouwelijke verschillen. Scholen moeten openheid en respect tonen ten opzichte van verschillende levensbeschouwingen en een open dialoog voeren over bezorgdheden en vragen die binnen de verschillende gemeenschappen leven.

Er is een belangrijke detectierol weggelegd voor het onderwijs en de CLB's. Daarom is het belangrijk dat in de opleiding en nascholing van leerkrachten aandacht wordt besteed aan fenomenen als religieuze of politieke radicalisering van jongeren. Hoe kunnen ze hier mee omgaan en wanneer is het nodig de juiste diensten te waarschuwen? Radicale ideeën onder puberende jongeren zijn niet ongewoon, maar de knipperlichten moeten aangaan wanneer jongeren openlijk geweld gaan verheerlijken.

Essentieel in het onderwijs zijn het creëren van een klimaat van dialoog, het versterken van de weerbaarheid van jongeren, de vorming en sensibilisering van leerkrachten/leerlingbegeleiders/medewerkers CLB en de mogelijkheid om via specifieke projecten ook in te zetten op ouderbetrokkenheid en brede school. Zeker de centra voor leerlingenbegeleiding, die zich bevinden op het snijvlak van onderwijs en welzijn, kunnen een sleutelrol spelen in de detectie en het omgaan met radicalisering.

Het verhogen van de ouderbetrokkenheid bij het onderwijsgebeuren blijft een belangrijk punt. Van scholen wordt verwacht dat ze gebruik maken van good practices, zoals het inschakelen van brugfiguren, praatcafés, oudergroepen, moskeebezoeken of de verplichte aanwezigheid om het rapport op te halen.

Scholen die geconfronteerd worden met radicaliserende jongeren moeten een beroep kunnen doen op een ondersteunend netwerk van islamexperten die op korte termijn een tegendiscours op gang kunnen brengen door met deze jongeren het gesprek aan te gaan. Voor die leerkrachten moeten een extra vorming en coaching worden uitgewerkt.

Wanneer jongeren dreigen te radicaliseren, is dat vaak niet enkel een probleem van de school, maar is een systematisch overleg met andere partners – zoals preventiewerkers, welzijnswerk, straathoekwerkers of verantwoordelijken van jeugd- en sportclubs, en politie – aangewezen. Goede voorbeelden zijn de zogenaamde partnertafels, contextwerking of casusoverleg in Nederland.

Voor een beperkte groep jongeren die sterk radicaliseren of potentiële Syriëstrijders kan een time-outproject (maar indien nodig ook een time-inaanpak) een middel zijn. Door ze uit de schoolomgeving te halen en intens te begeleiden kunnen ze worden gere-integreerd. Omdat spijbelen en schooluitval het risico op radicalisering vergroten, vergt dit een effectief en aangepast beleid.

Het Vlaams welzijnsbeleid moet zich hoofdzakelijk richten op een preventieve aanpak, maar moet indien nodig klaar staan met een reactieve aanpak. Dit moet gezien worden in het continuüm van de aanpak van de Huizen van het Kind tot

de Justitiehuisen. Het rechtstreeks toegankelijke aanbod binnen de jeugdhulp (bijvoorbeeld binnen jongerenwelzijn, CAW, Kind en Gezin) onder de vorm van een begeleiding aan huis, een ondersteuning van de ouders, een bemiddeling, weerbaarheidstrainingen voor jongeren of time-out en time-in kan een negatieve spiraal snel doorbreken. Ook de referentieconsulten bij de Ondersteuningscentra Jeugdzorg spelen hier een belangrijke rol omdat zij de brug vormen naar een justitiële aanpak. Ook binnen de gesloten gemeenschapsinstelling is een gerichte aanpak nodig. We verwijzen hier naar het dienstorder van juli 2014.

Goed onderwijs is de sleutel tot deelname aan onze samenleving. We blijven inzetten op gelijke onderwijskansen en boeken resultaat in de aanpak van ongekwalificeerde schooluitval, schoolmoeheid, spijbelen en kleuterparticipatie. We blijven segregatie in het onderwijs bestrijden.

Zoals het actieplan van de Vlaamse Regering bepaalt, is in bepaalde risicogeveallen een voldoende en onmiddellijk beschikbaar aanbod jeugdhulp-, hulpverlenings-, opleidings- en tewerkstellingstrajecten cruciaal om jongeren snel de juiste begeleiding te kunnen bieden. Daartoe is een versterking van de capaciteit van de aanbodverstrekkers in die gemeenten en steden met een grote radicaliseringsproblematiek nodig.

Organisaties die jongeren helpen in hun persoonlijke ontwikkeling moeten versterkt worden. Dit vergt onder meer goed werkende jeugdhuisen en duurzame werkingen 'maatschappelijk kwetsbare jeugd'. Bestaande instrumenten van de eerste lijn moeten volop aangewend worden en beter bekend, zoals jeugdhulp, opvoedingsondersteuning via Huizen van het Kind, CLB's en CAW's en de JAC's. Maar er is ook een gerichte inzet nodig van sterk jeugdwerk in lokale risicogebieden. Experts weten vandaag waar er een groot conflictpotentieel is, en op welke manier de sociale infrastructuur en de lokale netwerken hersteld kunnen worden.

Referentieconsulten in ondersteuningscentra en referentiejustitieassistenten in justitiehuisen spelen een belangrijke rol, ook in de opbouw van expertise.

De netwerken rond jongeren en hun opvoeders kunnen versterkt worden door te investeren in een laagdrempelig aanbod van professionele opvoedingsondersteuning.

Ronselaars van jihadistische netwerken hebben het vaak – maar zeker niet uitsluitend – gemunt op kwetsbare, inactieve jongeren. Tewerkstellingskansen en alternatieve opleidingsmogelijkheden halen jongeren uit hun isolement en creëren een sociaal netwerk. Ze geven jongeren structuur en hun zelfrespect terug.

Laaggeschoolde jongeren zijn een kwetsbare groep in Vlaanderen. We zetten in op trajecten naar werk en maken samen met alle werkgevers (privé en openbaar), sectoren en opleidingspartners actief werk van praktijkgerichte opleidingen en stages. Ook binnen het domein Werk en voor arbeidsbemiddelingsdiensten (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) en Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)) is er nood aan sensibilisering en expertiseontwikkeling. We zetten in op een kordate aanpak van racisme en discriminatie op de arbeidsmarkt.

Veiligheid

Radicalisering is een complex samenspel van vele oorzaken en tal van risicofactoren. Er is geen uniform profiel voor een persoon in het proces van radicalisering. Dat betekent ook dat er geen eenduidige oplossingen zijn en dat een aanpak op maat nodig is. Daarbij moeten we onderscheid maken tussen verschillende vormen van radicalisering met elk hun eigen veiligheidsproblematiek.

De problematiek van de Syriëgangers vereist een gedifferentieerde aanpak. Vooreerst moet elk van hen onderworpen worden aan een onderzoek door Justitie met betrekking tot mogelijk gepleegde misdaden.

Over de aanpak van de teruggekeerde Syriëstrijders die zich schuldig gemaakt hebben aan strafbare feiten kan geen twijfel bestaan. Voor deze personen is slechts één aanpak aanvaardbaar en dat is die van het strafrecht. Hun daden moeten onderzocht worden en de daders moeten worden berecht. Voor deze categorie moet het federaal strafrechtelijk instrumentarium aangewend worden. Om te vermijden dat teruggekeerde Syriëstrijders, na het uitzitten van hun gevangenisstraf, als gevaarlijke individuen in de samenleving terechtkomen, dienen onder meer technieken van decompressie te worden toegepast. Het gaat hier onder meer om begeleiding bij de transitie van een oorlogs- naar vredessituatie, fysieke en mentale demobilisatie, programma's voor re-insertie, medische controle, psycho-educatie over oorlogstrauma's, levensbeschouwelijke counselling en afbouw van het vijandbeheer.

Terugkeerders die niet vervolgd worden, verdienen opvolging, in de eerste plaats vanuit een veiligheidsoptiek. Datzelfde geldt voor gedetineerden die dreigen te radicaliseren in de gevangenis, evenals voor veroordeelde Syriëstrijders die hun straf bijna uitgezeten hebben. Voor al deze groepen dient een aanpak te worden uitgewerkt, gericht op deradicalisering, integratie in de samenleving en opvolging vanuit het potentiële veiligheidsrisico.

Nog een andere groep zijn de ronselaars en radicale predikers die aanzetten tot gewelddadig jihadisme en jongeren rekruteren, radicaliseren en laten vertrekken naar conflictgebieden. Zij moeten hard worden aangepakt. Door deze extremistische figuren te bestraffen, verwijderen we een belangrijke katalysator van het radicaliseringsproces uit onze gemeenschap. Daarbij moeten we voorkomen dat zij hun praktijk verder kunnen zetten in de gevangenis. Ook hier moeten federale instrumenten uit het strafrecht worden ingezet.

De categorie van radicaliserende personen die (nog) niet vertrokken zijn, in het bijzonder jongeren of jongvolwassenen, is van een heel andere orde. Om te vermijden dat zij verder radicaliseren of vertrekken om gewelddaden te plegen, moeten we het radicaliseringsproces proberen te stoppen en zelfs om te keren. Dat vraagt een individuele aanpak op maat die geïntegreerd is (over alle verantwoordelijkheden en beleidsniveaus heen). Dit is een aanpak met twee dimensies: een persoonsgerichte benadering (herstel band met samenleving) en een groepsgerichte benadering (het versterken van de weerbaarheid). Voor hen moet een multidisciplinaire begeleiding tot stand gebracht worden. De uitbouw van individuele re-integratieprogramma's die een lange looptijd hebben met een breed spectrum van doelstellingen is noodzakelijk. De rol van vrienden en familie in deze delicate en intense oefening kan niet genoeg onderstreept worden.

De recente aanslagen, de aanwezigheid van extremistische figuren, jihadistische netwerken en de latente steun voor extremistische ideeën zorgen voor spanningen in de samenleving en gevoelens van onzekerheid, angst en dreiging zowel bij moslims als bij niet-moslims. Ze vergroten ook het risico op maatschappelijke polarisatie. Een integraal veiligheidsbeleid moet dat onveiligheidsgevoel in zijn verschillende dimensies tegengaan. Lokale besturen hebben hier een belangrijke opdracht te vervullen. Zij kunnen die opdracht niet alleen aan. Ze hebben de betrokkenheid van de verschillende lokale actoren, diensten en overheden nodig. Een integraal veiligheidsbeleid gaat ook over de gezamenlijke en geïntegreerde aanpak van de verschillende sociale, fysieke en politieke veiligheidsaspecten. Naast de politieke aanpak is het cruciaal in te zetten op dialoog, leefbaarheid en gemeenschapsvorming.

Bij radicaliseringsprocessen zien we verschillende mechanismen in werking die we ook bij sektes of totalitaire ideologieën aantreffen. Inzicht in deze processen kan helpen om deze om te keren. Deradicalisering is een delicate en intense oefening die de nodige tijd vergt. Inzicht in de leefwereld en de situatie van de betrokkenen is hier essentieel. Er is met andere woorden netwerking nodig. In de eerste plaats rond de radicaliserende jongere/persoon. Bij de ketenaanpak zal een onderscheid moeten worden gemaakt tussen minderjarigen en meerderjarigen. Bij minderjarigen kan deze benadering gebeuren vanuit 'verontrusting', bij net meerderjarige jongvolwassenen is dit minder evident. Daarnaast is ook netwerking nodig tussen alle betrokkenen, met name ambtenaren van stad of gemeente, hulpverleners, politie en Justitie.

Een sterke veiligheidsaanpak kan niet zonder een sterke gegevensuitwisseling.

We stellen vast dat vaak verschillende actoren onrustwekkende signalen opvangen rond eenzelfde persoon. De welzijnssector, het onderwijs, de veiligheidsdiensten, het OCMW enzovoort werken in die zin nog te veel naast elkaar. Nochtans is informatie-uitwisseling essentieel om aan gecoördineerde risicodetectie te kunnen doen. Om tegemoet te komen aan de bezorgdheden inzake beroeps- en ambtsgeheim is het belangrijk een kader te creëren dat verduidelijkt wie de informatie inbrengt en wie toegang tot de informatie krijgt, zeker in de fase dat er nog geen onderzoek is. Vanaf het ogenblik dat er risicosignalen zijn van verschillende actoren kan een onderzoek worden gestart.

Gelet op het belang van het nieuw opgerichte parket van Halle-Vilvoorde wordt verwezen naar de engagementen in het federaal regeerakkoord om daarvoor de personeelskaders op te vullen en de nodige middelen te voorzien voor een correct vervolgingsbeleid.

In afwachting van een justitiehuis voor Halle-Vilvoorde wordt, in samenspraak met de lokale besturen, voorzien in antennes die in de mate van het mogelijke een antwoord trachten te geven op de noden op het terrein.

De Vlaamse Regering heeft een Vlaams Platform Radicalisering opgericht met afgevaardigden van de administraties Welzijn, Werk, Jeugd, VDAB, Integratie, Stedenbeleid en Onderwijs. Elke sector heeft er zijn eigen aanspreekpunt. Daarnaast maken ook vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en een federaal ambtenaar van de Federale Overheidsdienst (FOD) Binnenlandse Zaken, Dienst Veiligheid en Preventie, deel uit van het platform. Het platform staat in voor de uitvoering van de conceptnota en het actieplan van de Vlaamse Regering, het uitwisselen van informatie en het inspelen op acute vragen van lokale besturen. De coördinatie is in handen van het Agentschap Binnenlands Bestuur. De oprichting van dit Vlaams Platform is zonder meer positief. Wij zien enkele specifieke doelstellingen. Om wildgroei aan meldpunten tegen te gaan, moet het platform een uniek en centraal aanspreekpunt bevatten, een duidelijke frontoffice met een snelle informatie-doorstroming. Een goed uitgewerkte backoffice moet instaan voor het verstrekken van informatie over het radicaliseringsproces, het snel detecteren van de eerste tekenen van radicalisering en het samenbrengen van alle expertise. Het platform moet informeren, begeleiding geven, aansturen en doorverwijzen. Een vlotte en vooral snelle informatiedoorstroming is cruciaal, zodat de uitwisseling van expertiseopbouw binnen de verschillende beleidsdomeinen en sectoren optimaal verloopt en gericht werken mogelijk wordt.

Lokale besturen

Lokale overheden spelen een cruciale rol zowel op het vlak van detectie als inzake preventie. Verschillende steden (zoals Vilvoorde, Mechelen, Maaseik en Antwerpen) hebben de afgelopen jaren een voortrekkersrol gespeeld om een integraal de-radicaliseringsbeleid uit te stippelen. Ze hebben daardoor al heel wat kennis en expertise opgebouwd. Hun verdiensten worden in binnen- en buitenland erkend. Intussen zijn ze het slachtoffer van hun eigen succes en worden ze overbevraagd door scholen en andere organisaties. Er is nood aan een bundeling en verspreiding van deze cruciale kennis en expertise en een verdere ondersteuning van de lokale besturen.

De lokale spilfunctie verdient een bovenlokale ondersteuning door het Vlaams Platform.

Eén van de hoofdpodochten van dit platform is het bundelen en verspreiden van kennis, informatie en good practices met een focus op maatwerk en een multidisciplinaire aanpak. Binnen het platform heeft de VVSG een belangrijke rol inzake kennisdeling en ontsluiting van goede praktijken.

We zijn voor de inzet van een snel inzetbaar interventieteam of een multidisciplinair team dat lokale besturen waar geen of onvoldoende expertise inzake de radicaliseringsproblematiek aanwezig is, kan bijstaan met kennis en begeleiding.

We pleiten voor de uitbouw van duurzame contacten en netwerken met gezaghebbende sleutelfiguren en organisaties waarbij gewerkt wordt aan een klimaat van dialoog. Het gaat hierbij om migrantenorganisaties, scholen, jeugdwerk, welzijnswerkers, moskeebesturen enzovoort.

We vragen de uitbouw en ondersteuning van de Lokale Coördinatiecellen Radicalisering daar waar de problematiek zich stelt. Zij kunnen immers terreinwerkers coördineren en versterken en bijkomende linken leggen naar andere beleidsdomeinen als onderwijs, ouderbetrokkenheid, tewerkstellingsprojecten en andere hulpverlening.

De toekenning van extra middelen voor steden en gemeenten gebeurt op basis van een objectieve risicoanalyse. Die analyse mag er echter niet toe leiden dat steden en gemeenten die zelf investeerden en een sterk preventief beleid voeren geen bijkomende steun kunnen krijgen.

In de Vlaamse aanpak moet Brussel meegenomen worden. Dit betekent ook samenwerking met de Vlaamse Gemeenschapscommissie, partner voor het Vlaamse gemeenschapsbeleid in Brussel, die een belangrijke lokale regierol vervult.

De rol van de islam

België kent, naast de niet-confessionele vrijzinnigheid, zes erkende erediensten: het katholicisme, het anglicanisme, het protestantisme, de joodse eredienst, en sinds 1974 ook de islam. In 1985 is daar voorlopig als laatste de orthodoxie bijgekomen. Er wonen intussen ongeveer 300.000 moslims in Vlaanderen en 260.000 in Brussel die mee participeren in alle lagen van de samenleving. De moslim heeft dus onmiskenbaar een plaats gekregen binnen onze Vlaamse samenleving. De afgelopen jaren werden 28 lokale geloofsgemeenschappen rond een moskee erkend en er zouden momenteel een 40-tal nieuwe erkenningsdossiers in behandeling zijn bij de Executief van de Moslims van België (EMB). Maar ondanks die officiële erkenning hebben Vlaamse moslims nog te vaak het gevoel dat er voor hen geen plaats is in Vlaanderen, terwijl Vlaamse niet-moslims vaker aangeven dat zij de islam ervaren als een gevaar voor onze samenleving.

De moslimgemeenschap in Vlaanderen vormt geen monoliet. Ze kent heel wat interne diversiteit en schakeringen met verschillende religieuze stromingen, verschillende nationale herkomsten en met meer hervormingsgezinde of meer behoudende gelovigen, met mensen die een fundamentalistische lezing van de Koran voorstaan en anderen die vooral als culturele moslims kunnen worden beschouwd. Sommigen nemen openlijk afstand van onze samenleving maar anderen treden dan weer zeer verbindend op. Het is belangrijk om een bondgenootschap aan te gaan met hen die zich engageren om als moslim mee te bouwen aan een open en verdraagzaam Vlaanderen. Een goed ingebedde islam in Vlaanderen is niet alleen de eerste dam tegen radicalisering, maar het zou ook een logisch gegeven moeten zijn in het interculturele samenleven in het Vlaanderen van vandaag.

Het maatschappelijk kader waarin de islam zich in Vlaanderen ontwikkelt, is dat van de westerse democratische waarden zoals de gelijkheid man/vrouw, de scheiding van kerk en staat en het respect voor de fundamentele rechten. Hieraan kan niet worden getornd. Tijdens de hoorzittingen werd beklemtoond dat jongeren niet radicaliseren in de erkende moskeeën. Erkende moskeeën kunnen op een transparante manier hun maatschappelijke, educatieve en culturele rol volop spelen. Het gevaar schuilt vooral in de zoektocht die sommigen voeren op andere plekken, zoals het internet.

Een erkenning is van groot belang, want ze schept rechten en plichten voor de betrokken actoren. De gevolgen zijn niet alleen juridisch-technisch; ze zijn ook belangrijk voor het breder samenleven in diversiteit. Tijdens de hoorzittingen wezen meerdere sprekers erop dat er historisch een scheefgegroeide situatie bestaat met betrekking tot de financiering van de moskeeën in Vlaanderen. Dat er slechts 28 lokale geloofsgemeenschappen met hun moskee zijn erkend, is heel weinig in verhouding tot het aantal gekende moskeeën. Het uitwerken van een financiering die een betere afspiegeling is van de filosofische en levensbeschouwelijke overtuigingen in ons land, is evenwel een bevoegdheid van de federale wetgever. Die vertrekt daarbij best van het principe van een gelijk statuut en gelijke bezoldiging voor alle bedienaars en alle consultants. Veel te lang werden moskeeën in ons land op een niet-transparante wijze ondersteund (met geld, opleidingen voor imams en literatuur) door Golfstaten die zelf een orthodoxe, salafistische interpretatie van de islam uitdragen. Het is belangrijk dat de EMB meer en beter onderbouwde dossiers indient bij de Vlaamse overheid, zodat meer moskeeën volgens de in 2005 uitgewerkte procedure kunnen worden erkend. De toenemende complexiteit maakt het voor vrijwilligers niet eenvoudig om een bestuurstaak op te nemen binnen het bestuur van een lokale geloofsgemeenschap. Voor nieuwe, nog niet erkende gemeenschappen, is de uitdaging nog groter. Laagdrempelige informatie en maximale terugkoppeling bij de opmaak en indiening van erkenningsdossiers is dan ook aangewezen.

De inbedding van de islam in Vlaanderen sluit academische en religieuze contacten met de oorspronkelijke islamlanden en hun islamitische instituten zeker niet uit. Maar wanneer een geloofsgemeenschap voor haar voorgangers al te zeer afhankelijk is van het buitenland mist ze heel wat kansen om in de Vlaamse samenleving haar volwaardige plaats in te nemen.

De imam kan een sleutelrol spelen in een moskee, binnen een wijk, naar een gemeenschap toe. Daarom is een kwalitatieve imamopleiding in Vlaanderen noodzakelijk. Een kennis van het geloof, een kennis van het Nederlands, een kennis van de fundamentele van onze samenleving zijn in dezen onmisbare schakels. Het is evenwel aan elke geloofsgemeenschap zelf om de vorming van haar bedienaars concreet uit te werken. De Vlaamse overheid kan daarbij faciliterend optreden. Zo kan de imamopleiding ook gelinkt worden aan of inspiratie opdoen bij bestaande initiatieven zoals het professionaliseringsproject voor imams in opleiding

(Antwerpen), de theologische opleiding Islamkunde (Leuven) of het Vlaamse imam-platform (Gent).

Er is in Vlaanderen nood aan een periodiek overleg tussen de Vlaamse overheid en de vertegenwoordigers van de geloofsgemeenschappen en levensbeschouwingen. Zo kunnen ze elkaars verwachtingen en noden beter op elkaar afstemmen. Het is daarom belangrijk dat de overheid blijft investeren in de dialoog tussen de levensbeschouwingen en erediensten die op 14 maart 2014 werd gelanceerd. Op die manier kan ook de islamitische eredienst deelnemen aan het maatschappelijke debat en haar bekommernissen onder de aandacht brengen. Te vaak wordt op een imam enkel een beroep gedaan bij incidenten. Maar wanneer de rust is weer-gekeerd, vallen de contacten met beleidsverantwoordelijken, politiediensten, veiligheidsdiensten, welzijnsactoren of onderwijsverantwoordelijken vaak weer stil. Duurzame contacten met gezaghebbende sleutelfiguren in een gemeenschap zijn nodig.

In de praktijk werkt de Moslimexecutieve nu reeds met een Vlaamse en een Franstalige kamer. Een wettelijke verankering van deze praktijk kan meer transparantie brengen en kan de contacten en samenwerking met de Vlaamse overheid en de lokale overheden in Vlaanderen vergemakkelijken.

Gedeeld burgerschap en gemeenschapsvorming

Onze samenleving is een democratische rechtstaat met gewaarborgde rechten en vrijheden; die van gelijkheid, solidariteit, respect, burgerschap en pluralisme. Zij staan borg voor een inclusieve, gedeelde samenleving. Iedereen die deel uitmaakt van onze samenleving wordt geacht ze te onderschrijven en na te leven.

Sommige mensen vinden geen aansluiting bij deze gemeenschappelijke waarden. Meer nog: een aantal mensen en groepen verwerpen ze uitdrukkelijk. Zo ook diegenen die sympathiseren met of kiezen voor een gewelddadig moslimradicalisme.

We mogen het gevaar dat uitgaat van deze mensen en groepen niet onderschatten. We moeten integendeel opkomen voor onze samenleving door te investeren in een gedeeld burgerschap. Dat gedeelde burgerschap gaat over de wil om deel uit te maken van een samenleving die stoelt op grondbeginselen als het recht op vrije meningsuiting, de gelijkheid tussen man en vrouw, de scheiding van kerk en staat maar ook het bieden van gelijke kansen, het uitsluiten van discriminatie en het bestrijden van racisme. Op deze fundamentele principes kunnen en willen we niet toegeven. Iedereen die deel uitmaakt aan onze samenleving heeft de plicht deze te respecteren.

Er is geen rechtstreekse band tussen discriminatie en radicalisme: niet iedereen die radicaliseert of kiest voor gewelddadig extremisme is slachtoffer van discriminatie of racisme en omgekeerd zal zeker niet iedereen die discriminatie op zijn pad tegenkomt radicaliseren. De radicaliseringsmechanismen zijn veel complexer en veelzijdiger. Maar discriminatie staat een gedeeld burgerschap in de weg. Daarom – en ook omdat het botst met de sokkel waarop onze samenleving stoelt – is een actief beleid van gelijke kansen en non-discriminatie een evident onderdeel van een beleid dat het gedeelde burgerschap wil versterken. De Vlaamse samenleving wil een open, democratische en toekomstgerichte samenleving zijn. Het aanzwengelen van een opwaartse sociale mobiliteit binnen die samenleving is bijzonder belangrijk. Burgerschap door actieve deelname aan onze samenleving ontleent daartoe de nodige kansen en rechten. Daartegenover staat ook een verantwoordelijkheid ten opzichte van onze gedeelde samenleving. Er deel van uitmaken, is niet vrijblijvend. Gemeenschapsvorming is pas mogelijk als we zeggen waar die gemeenschap, dat burgerschap voor staat. Uiteraard is er binnen onze samenleving ook plaats voor individuele of groepsgebonden identiteitsbeleving. Gemeenschapsvorming en iden-

titeit zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. Enkel de erkenning van de meerwaarde van een gezonde en sterke identiteitsbeleving zal tot meer burgerschap leiden. Geen gesloten burgerschap, dat uitsluit op basis van tegenstelling, maar een inclusief burgerschap, dat mensen insluit en betreft.

Gemeenschapsvorming is daarom een gedeelde verantwoordelijkheid. Het gaat om actieve betrokkenheid van mensen bij de samenleving, waarbij we met en niet naast elkaar leven, waarbij we segregatie tegengaan, met respect voor elkaars vrijheid en eigenheid. Dit kan de overheid niet alleen realiseren. Ook het brede middenveld, de levensbeschouwelijke gemeenschappen, de media, de welzijns- en onderwijsinstellingen, de jeugd- en sportverenigingen hebben een rol te spelen. Essentieel is bij deze gemeenschapsvorming een klimaat van dialoog en respect voor diversiteit. Dit kan de weerbaarheid van jongeren vergroten. Zo een klimaat kan worden versterkt door vorming en sensibilisering van leerkrachten en leerlingbegeleiders. Ook jeugdwerk is cruciaal om de positieve persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren te bevorderen. Jeugdwerk kan jongeren leren omgaan met verschillen en ze doen inzien dat problemen het best kunnen opgelost worden in dialoog.

Samenwerking met andere beleidsniveaus

Radicalisering stopt niet aan de grenzen van Vlaanderen. De Vlaamse overheid moet een intens en structureel overleg nastreven met het lokale, federale en Europese niveau. De oprichting van het Vlaams Platform is hiertoe slechts een eerste stap. De verschillende plannen ter bestrijding van radicalisme, die door de deelstaten en de federale overheid worden opgesteld, moeten op elkaar worden afgestemd zodat er één gecoördineerd beleid komt. Er moet ook een structurele en intense samenwerking zijn met het Europese en federale niveau en de andere deelstaten. Wat de samenwerking op het federale niveau betreft, werd door het Overlegcomité van 28 januari 2015 trouwens een Platform opgericht, waardoor alle overheden samen worden gebracht.

Door de zesde staatshervorming heeft Vlaanderen meer bevoegdheden gekregen. Hiermee kan Vlaanderen (on)rechtstreeks het veiligheidsbeleid beïnvloeden, waardoor het ook een actieve bijdrage kan leveren aan de federale kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan. De Interministeriële Conferentie Veiligheids- en Handhavingsbeleid speelt hierbij een belangrijke rol.

Ketenaanpak vraagt een sterke gegevensuitwisseling. De rol van de lokale besturen en lokale ambtenaren is hierbij belangrijk. Om een optimale informatie-doorstroming te creëren, moeten er duidelijke operationele afspraken worden gemaakt over het beroepsgeheim en het doorgeven en uitwisselen van informatie. Die informatie-uitwisseling moet er niet enkel zijn tussen veiligheids- en inlichtingendiensten, Binnenlandse Zaken, Europese, regionale en lokale besturen, maar ook tussen hulpverleners in de welzijnssector, het onderwijs enzovoort. Er moet daarbij een duidelijk kader worden gecreëerd voor het beroepsgeheim, zodat de vertrouwensband niet op de helling wordt gezet. Nog inzake informatie-uitwisseling moeten operationele afspraken, bijvoorbeeld rond risico-inschatting en casusoverleg, worden gemaakt over wie wat meldt en met welke finaliteit.

In het kader van de Europese samenwerking moet Vlaanderen de 'best practices' uit het buitenland vertalen naar de lokale realiteit. Niet enkel de bilaterale contacten met landen die ook geconfronteerd worden met het probleem van radicalisme moeten aangehaald worden, ook de samenwerking met het Radicalisation Awareness Network (RAN) moet geïntensifieerd worden. De aanbevelingen van het RAN moeten een vertaling krijgen binnen het Vlaamse en federale beleid ter bestrijding van het radicalisme.

Op vlak van (potentiële) vertrekkers en terugkeerders moet er een specifiek overleg komen tussen de verschillende beleidsniveaus. Dit overleg moet uitmonden in een correcte informatiedoorstroming en eensluidende procedures in verband met de aanpak van (potentiële) vertrekkers en terugkeerders (bijvoorbeeld ambtshalve schrapping).

Er wordt bij de Federale Regering op aangedrongen om regelmatig overleg te plegen met betrekking tot thema's die aan bod komen op de nationale Veiligheidsraad en die van belang zijn voor het Vlaams radicaliseringsbeleid.

Vlaanderen voert een ambitieus buitenlands beleid dat gebaseerd is op respect voor de mensenrechten en het bevorderen van een meer democratisch en vreedzaam internationaal wereldsysteem. Dit houdt in dat we via ons buitenlands beleid goed bestuur, democratie en duurzaam en verantwoord ondernemen promoten en een actief beleid voeren op het vlak van humanitaire hulp en ontwikkelingssamenwerking.

Ouders, familie en naaste omgeving

Familieleden kunnen belangrijke vormen van ondersteuning bieden of een positieve invloed hebben op een potentiële Syriëstrijder. In veel gevallen kunnen ze helpen bij preventie, rehabilitatie, re-integratie en in mindere mate deradicalisering. Het is dan ook cruciaal dat families ondersteuning kunnen krijgen. Hierbij mag echter niet uit het oog verloren worden dat families ook een extra gevaar kunnen vormen, bijvoorbeeld door familieleden te negeren, door hen negatief te beïnvloeden of zelfs aan te moedigen tot het aanhangen van gewelddadige extremistische ideologieën. Een benadering die, waar ze wordt toegepast, zeer effectief blijkt, zijn de gezins-ondersteunende exitprogramma's. De radicaliserende of geradicaliseerde jongere zelf wordt intensief begeleid, maar er is ook expliciet aandacht voor de familiale context. Families zijn cruciaal in het deradicaliseringsproces van radicaliserende jongeren. Voor jongeren die al vertrokken zijn, zijn ze vaak nog de enige band met het thuisland. Families zullen ook in de opvang en re-integratie van terugkeerders een rol van betekenis moeten spelen. Families moeten daarbij zelf op voldoende begeleiding en ondersteuning kunnen rekenen. Een naar Syrië vertrokken familielid brengt veel zorg en verdriet met zich mee. Veel families zijn gebaat met psychologische hulpverlening. Bovendien vormen leden uit het gezinssysteem van degenen die naar Syrië zijn vertrokken, zoals broertjes, zusjes, neefjes en nichtjes, een risicogroep. De optimale vorm van familieondersteuning is afhankelijk van de context.

Het is belangrijk dat hulpverleners en familie die met terugkeerders in contact komen degelijk opgeleid worden zodat ze beseffen wat de psychische lading is waarmee iemand in ons land dreigt terug te keren. Terwijl het gezin, de samenleving, de gemeenschap, de vrienden rond een persoon, bij het vertrek naar Syrië nog een bron van vertrouwen zijn, worden diezelfde vrienden, gemeenschap, familie een bron van wantrouwen en onbegrip wanneer iemand terugkomt uit een oorlogssituatie. Er moet opnieuw een klimaat en omgeving worden opgebouwd waarin herstel van het vertrouwen mogelijk is.

Tegenverhalen of 'counternarratives' kunnen direct of indirect het extremistische discours betwisten en ondermijnen. Getroffen familieleden en zeker moeders kunnen krachtige en geloofwaardige tegenverhalen – counternarratives – opzetten. Het zijn de civiele of morele tegenverhalen die moeten worden ontwikkeld (naast politieke en religieuze tegenverhalen). Zij doen een moreel appel. Zelfhulpgroepen van getroffen familieleden moeten worden ondersteund bij het ontwikkelen en uitdragen van die morele tegenverhalen.

Om vervreemding tegen te gaan en sociale integratie te bevorderen, is het best te werken via personen met gezag uit de eigen omgeving: peers, broers en

zussen, vaders en moeders. Brede preventieve gezinsondersteuning kan worden gerealiseerd via 'Huizen van het Kind' en het jeugdwerk. De 'Huizen van het Kind' hebben de expliciete decretale opdracht om ontmoeting en sociale cohesie te bevorderen. Zij kunnen zich op lokaal niveau ontwikkelen tot laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor ouders, professionals en minderjarigen, die vervolgens en waar nodig kunnen doorverwijzen naar gespecialiseerde hulpverlening en knelpunten kunnen signaleren aan lokale overheden en officiële instanties.

Het jeugdwerk kan vanuit een langetermijnperspectief sociale cohesie bevorderen. Jeugdwerkingen die al een aantal decennia bestaan en met kwetsbare jongeren werken, krijgen meerdere generaties over de vloer. Kinderen worden begeleiders, jeugdwerkers en de organisatie leren hele, en veel families kennen. Daardoor wordt het jeugdwelzijnswerk, straathoekwerk en jeugdobbouwwerk door zowel de jongere als breder – het gezin – als een huis van vertrouwen beschouwd. Ook hier zijn gerichte investeringen noodzakelijk.

De rol van de media

Het internet speelt onmiskenbaar een belangrijke rol in het radicaliseringsproces. Via talrijke websites, vooral buitenlandse, en via de sociale media komen Vlaamse jongeren in contact met radicale, extreme en terroristische boodschappen. Daarom is het van groot belang om te investeren in expertise en ondersteuning van maatschappelijke initiatieven die een tegengewicht en een tegenverhaal bieden voor deze digitale propaganda. Dit vergt een goede samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus en ook met het middenveld, dit om zowel de nationale als de internationale context op de juiste en geloofwaardige manier te kunnen vertalen.

Het Vlaams Parlement vraagt de klassieke media doordacht om te gaan met beelden over terrorismedaden (belang van sensibilisering) en zorg te dragen voor een juiste terminologie en beeldvorming.

De media hebben een rol te spelen in het werken aan een inclusieve samenleving door de diversiteit van de Vlaamse samenleving te weerspiegelen.

De Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT) zoekt samen met de moslimgemeenschap personen die op basis van studie van de islam, kennis van de Koran, ervaring en geloofwaardigheid in de media een positief verhaal kunnen brengen rond dialoog, verdraagzaamheid en een maatschappelijk positieve invulling van een religieus engagement.

Er dient verder onderzoek te gebeuren naar een mediastrategie gericht op het bevorderen van de democratische waarden, gedeeld burgerschap en het ontwikkelen van 'tegenverhalen'.

De Vlaamse overheid pakt zelf uit met een positief inclusief verhaal via al haar infokanalen, waaronder de sociale media.

Nadia SMINATE
Ward KENNES
Bart SOMERS
Caroline GENNEZ
Elisabeth MEULEMAN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de oprichting van een tijdelijke Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering door het Vlaams Parlement;
- gelet op de hoorzittingen in deze tijdelijke commissie, waarbij diverse experts uit verschillende beleidsvelden, ouders en deskundigen werden gehoord;
- gelet op de conceptnota en het actieplan van de Vlaamse Regering ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 317/1);
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° om ons open inclusief maatschappijmodel actief en consequent te versterken door in te zetten op gedeeld burgerschap, het versterken van de maatschappelijke samenhang met respect voor ieders rechten en plichten;
 - 2° om gewelddadige radicalisering resoluut aan te pakken, daartoe de nodige maatregelen te nemen en in dat kader snel waar nodig extra budgettaire ruimte te voorzien in het bijzonder in die domeinen en in die gemeenten waar problemen zich het scherpst stellen;inzake preventie en sensibilisering:
 - 3° preventieve maatregelen te nemen die de voedingsbodem of risicofactoren voor radicalisering wegnemen. Bijvoorbeeld door de ongekwalificeerde uitstroom in het onderwijs, spijbelen, schoolmoeheid en jeugdwerkloosheid tegen te gaan, via flankerend onderwijs, door te zorgen voor hulpverlening die voor iedereen toegankelijk is, door versterkt jeugdwerk en buurtsport. Daarbij wordt van iedereen verwacht dat hij of zij de aangeboden kansen ook probeert te grijpen;
 - 4° acties en maatregelen in het onderwijs en in de welzijnssector die radicalisering kunnen voorkomen zoveel mogelijk te integreren in bestaande hulpverlening en een breder bereik te geven door de bestaande drempels weg te werken;
 - 5° te voorzien in één centrale, voortdurend bereikbare telefonische hulplijn voor ongeruste ouders, leerkrachten of andere burgers in de omgeving van radicaliserende jongeren. Die telefoonlijn moet neutraal zijn en uitgerust worden met een degelijke backoffice die onmiddellijk advies kan verlenen of meer intensieve ondersteuning;
 - 6° eerstelijns werkers, leerkrachten en andere mensen die actief zijn in het brede welzijns- en onderwijsveld zo op te leiden dat zij het ontstaan van radicale denkbeelden sneller herkennen en beschikken over een draaiboek om daarop gepast te reageren. Het Vlaams Platform stuurt die opleiding aan;
 - 7° het brede middenveld te laten delen in de bestaande kennis en programma's van de Vlaamse overheid rond preventie en sensibilisering, bijvoorbeeld door een train-de-traineraanpak;
 - 8° in het onderwijs sterk in te zetten op de ontwikkeling van interlevens-beschouwelijke competenties bij alle leerlingen en op burgerschapseducatie. Daarbij moeten bestaande goede voorbeelden verzameld worden en via best practices verspreid worden;
 - 9° in de opleiding en nascholing van leerkrachten meer aandacht te besteden aan religieuze of politieke radicalisering van jongeren;
 - 10° om scholen die geconfronteerd worden met radicaliserende jongeren te voorzien van een ondersteunend netwerk van islamexperts die op korte termijn een tegendiscours op gang kunnen brengen; om in diezelfde scholen ook de ouderbetrokkenheid te verhogen;

- 11° rond jongeren die dreigen te radicaliseren systematisch overleg tussen alle relevante partners aan te moedigen en te faciliteren. Daarbij kan gedacht worden aan partnertafels met onderwijzend personeel, preventiewerkers, welzijnswerkers, straathoekwerkers of verantwoordelijken van jeugd- en sportclubs, politie;
- 12° voor een beperkte groep jongeren die sterk radicaliseren en voor potentiële Syriëstrijders te voorzien in time-outprojecten of time-inaanpak, afhankelijk van de noden van de jongere;
- 13° de capaciteit van dringende jeugdhulp-, hulpverlenings-, opleidings- en tewerkstellingstrajecten te versterken in die gemeenten en steden waar de radicaliseringsproblematiek zich het scherpst stelt;
- 14° te investeren in een laagdrempelig aanbod van professionele opvoedingsondersteuning om zo de cruciale netwerken rond jongeren en hun opvoeders te versterken;
- 15° adequate ondersteuning te verschaffen aan referentieconsulenten in ondersteuningscentra jeugdhulp en referentiejustitieassistenten justitiehuizen;
- 16° de strijd tegen discriminatie op te voeren door het versterken van de meldpunten en de opstart van een meldpunt Halle-Vilvoorde, alsook de uitbreiding van het instrumentarium in het kader van handhaving;
inzake veiligheid en deradicalisering:
- 17° verschillende categorieën Syriëgangers van elkaar te onderscheiden, en voor elk van hen een gepaste aanpak te voorzien. Die gedifferentieerde aanpak neemt niet weg dat elke Syriëganger onderworpen moet worden aan een strafrechtelijk onderzoek, eventueel gevolgd door een berechting;
- 18° bij teruggekeerde Syriëstrijders na het uitzitten van hun gevangenisstraf onder meer technieken van decompressie toe te passen om te vermijden dat zij als gevaarlijke individuen in de samenleving terechtkomen;
- 19° teruggekeerde Syriëgangers die niet vervolgd worden en veroordeelde Syriëstrijders die hun straf bijna hebben uitgezeten, te onderwerpen aan een deradicaliseringsprogramma, om mogelijke veiligheidsrisico's zo klein mogelijk te houden;
- 20° radicaliserende personen die (nog) niet vertrokken zijn en gedetineerden die dreigen te radicaliseren in de gevangenis te onderwerpen aan individuele re-integratieprogramma's;
- 21° om bij de federale overheid aan te dringen op een kordate aanpak van ronselaars en bij de Vlaamse overheid de controle op de erkenningsvoorwaarden voor moskeeën, namelijk het geen forum bieden aan predikers en ronselaars (zie voorwaarde 11 rondzendbrief BA-2006/04), te verhogen;
- 22° de centrale rol van lokale besturen te erkennen door hen bijkomend te ondersteunen bij het voeren van een integraal veiligheidsbeleid: een beleid dat niet alleen inzet op politionele handhaving, maar ook op sociale veiligheid in de vorm van dialoog, gemeenschapsvorming en leefbaarheid van wijken;
- 23° in het kader van een deradicaliseringsaanpak te onderzoeken of de bestaande aanpak van sektes of totalitaire ideologieën kan worden toegepast;
- 24° te streven naar een gecoördineerd veiligheidsbeleid, waarbij overheden en diensten gestroomlijnd samenwerken;
- 25° te zorgen voor een zogenaamde ketenaanpak: een ononderbroken keten van maatregelen die begint bij een gegrond signaal van 'verontrusting' over een persoon en die eindigt met een maatregel op maat van de situatie;

- 26° een gecoördineerd systeem van risicodetectie in te voeren, dat stoelt op informatie-uitwisseling tussen de welzijnssector, het onderwijs, de veiligheidsdiensten, het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) enzovoort. Dit systeem moet zo werken dat indien meerdere signalen van verschillende actoren op een risico wijzen, een onderzoek kan worden gestart. In dit verband is het belangrijk een kader te creëren dat verduidelijkt wie de info inbrengt en wie toegang tot deze info krijgt;
- 27° het Vlaams Platform Radicalisering, met zijn afgevaardigden van alle betrokken overheidsdiensten, goed uit te bouwen. Het moet een centraal aanspreekpunt zijn dat snel de eerste tekenen van radicalisering kan detecteren en dat daarrond snel alle informatie en expertise samenbrengt. Het moet ook dienen als een platform dat alle kennis en expertise die opgedaan wordt, verzamelt en voor alle deelnemers beschikbaar maakt;
- 28° op korte termijn, en in afwachting van een justitiehuis voor Halle-Vilvoorde, antennes op te richten in Asse, Vilvoorde en Halle en op federaal vlak te ijveren voor de uitvoering van de engagementen in verband met het parket van Halle-Vilvoorde;
- 29° te zorgen voor structureel overleg tussen de Nationale Veiligheidsraad en Vlaanderen;
- inzake lokale besturen:
 - 30° de spilfunctie en regierol van de lokale besturen in het voorkomen, detecteren, opvolgen en ombuigen van radicalisering niet alleen te erkennen, maar ook te ondersteunen en te faciliteren; dit kan zich concretiseren in de lokale coördinatiecellen;
 - 31° de ervaring, kennis en expertise die in sommige voortrekkerssteden al opgedaan is eenvoudig beschikbaar te stellen voor alle gemeenten en steden die daaraan behoefte hebben. In die verspreiding van die good practices moeten het Vlaams Platform en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een centrale rol spelen;
 - 32° een snel inzetbaar, multidisciplinair interventieteam op te richten dat lokale besturen met onvoldoende expertise over radicalisering kan begeleiden;
 - 33° te ijveren voor een eengemaakt politiebeleid in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en in afwachting daarvan werk te maken van een vloeiende informatie-uitwisseling tussen de Brusselse politiezones onderling, en tussen de Brusselse politiezones en de Rand;
 - 34° dat de toekenning van de extra middelen voor steden en gemeenten gebeurt op basis van een objectieve risicoanalyse. Die mag echter niet van die aard zijn dat steden en gemeenten die zelf investeerden en een sterk preventief beleid voeren geen bijkomende steun kunnen krijgen;
- inzake de rol van de islam:
 - 35° te zorgen voor laagdrempelige informatie en maximale terugkoppeling tijdens de procedure bij de opmaak en indiening van erkenningsdossiers;
 - 36° het belang te onderschrijven van de erkenning van moskeeën. Zo wordt vermeden dat moskeeën op niet-transparante wijze ondersteund worden door Golfstaten die zelf een salafistische interpretatie uitdragen;
 - 37° de inrichting van een Vlaamse imamopleiding te faciliteren, een opleiding die naast een grondige kennis van het geloof, ook oog heeft voor de kennis van het Nederlands en de kennis van universele waarden;
 - 38° de op 14 maart 2014 opgestarte dialoog tussen de erediensten en levensbeschouwingen verder te steunen, en een periodiek overleg te organiseren tussen de Vlaamse overheid en de geloofsgemeenschappen waar met hen actuele zaken worden besproken en afgestemd;
 - 39° aan te dringen op een wettelijk verankerde Vlaamse en Franstalige kamer in de Moslimexecutieve, om de samenwerking met de Vlaamse overheid en de lokale overheden transparanter en vlotter te laten verlopen;

inzake gedeeld burgerschap en gemeenschapsvorming:

- 40° een actief beleid van gelijke kansen en non-discriminatie te voeren om het gedeelde burgerschap te versterken;
- 41° een klimaat van dialoog en respect voor diversiteit te creëren, om zo het gevoel van gedeeld burgerschap te versterken. Een dergelijk klimaat moet in de eerste plaats gecreëerd worden via onderwijs en jeugdwerk. Beide kunnen een positieve persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren bevorderen, en hen vreedzaam leren omgaan met verschillen. Ook het brede middenveld, de levensbeschouwelijke gemeenschappen, de media, welzijns- en onderwijsinstellingen en jeugd- en sportverenigingen hebben een belangrijke rol te spelen in het scheppen van een klimaat van dialoog en respect;

inzake samenwerking met andere beleidsniveaus:

- 42° intens en structureel overleg te plegen met het lokale, federale en Europese niveau en de verschillende plannen ter bestrijding van radicalisme, die door de deelstaten en de federale overheid worden opgesteld, op elkaar af te stemmen;
- 43° actief bij te dragen aan de federale kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan;
- 44° te zorgen voor een optimale informatiedoorstroming met veiligheids- en inlichtingendiensten, Binnenlandse Zaken, Europese, regionale en lokale besturen. Daartoe moeten duidelijke operationele afspraken gemaakt worden op het gebied van het beroepsgeheim (bijvoorbeeld risicoschatting en casusoverleg) en het doorgeven en uitwisselen van informatie;
- 45° best practices uit het buitenland te verzamelen en te implementeren in het Vlaamse en lokale beleid ter bestrijding van het radicalisme. Ook de aanbevelingen van het Radicalisation Awareness Network (RAN) moeten op die wijze omgezet worden;
- 46° structureel overleg te organiseren tussen de verschillende beleidsniveaus met betrekking tot (potentiële) vertrekkers en terugkeerders. Dit overleg moet uitmonden in een correcte informatiedoorstroming en eensluidende procedures over de aanpak van potentiële vertrekkers en terugkeerders. Dat laatste dient bijvoorbeeld te gebeuren door het systematisch doorgeven van elke schrapping van een vertrekkers uit het gemeenteregister;
- 47° om in het Vlaamse beleid en in de aanpak in de diverse beleidsdomeinen Brussel niet te vergeten. Dit betekent ook samenwerking met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), partner voor het Vlaamse gemeenschapsbeleid in Brussel, die een belangrijke lokale regierol vervult;

inzake ouders, familie en naaste omgeving:

- 48° gezinsondersteunende exitprogramma's te onderzoeken en te implementeren;
- 49° programma's inzake traumabegeleiding voor hulpverleners en familie die met terugkeerders in contact komen te onderzoeken en implementeren;
- 50° alle initiatieven te ondersteunen die geloofwaardige tegenverhalen of counternarratives ontwikkelen waarmee het extremistische discours ondermijnd kan worden;
- 51° zelfhulpgroepen van getroffen familieleden te erkennen en te ondersteunen;
- 52° in te zetten op brede preventieve gezinsondersteuning via 'Huizen van het Kind' en via het jeugdwerk;

inzake de rol van de media:

- 53° te investeren in maatschappelijke initiatieven die een tegenverhaal bieden aan digitale propaganda op internet en sociale media;
- 54° de media te stimuleren hun rol te spelen in de vorming van een inclusieve samenleving, door de diversiteit van de Vlaamse samenleving te weer- spiegelen. Dit kan onder meer door:
 - a) in de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst van de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT) ambitieuze doelstellingen op tafel te leggen over een grotere aanwezigheid van etnisch-culturele diversiteit op het scherm en binnen het personeel;
 - b) de sector te stimuleren om tot een grotere diversiteit te komen via de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM);
 - c) in de samenwerkingsovereenkomsten met de regionale omroepen toe te zien op de uitvoering van de decretale opdracht, inclusief artikel 165, 3°, “het voeren van een actief diversiteitsbeleid in de organisatie en in het programma-aanbod”;
- 55° zelf een positief inclusief verhaal te ontwikkelen en te verspreiden via al haar infokanalen, waaronder de sociale media.

Nadia SMINATE
Ward KENNES
Bart SOMERS
Caroline GENNEZ
Elisabeth MEULEMAN